

Osuuskauppa Maakunta

Hallituksen toimintakertomus tilivuodelta 2019

S-ryhmän kehitys 1.1. – 31.12.2019

S-ryhmän muodostavat osuuskaupat ja SOK tytäryhtiöineen. S-ryhmän veroton vähittäismyynti oli vuonna 2019 11 713 miljoonaa euroa, jossa on kasvua edelliseen vuoteen verrattuna 1,7 prosenttia.

S-ryhmän veroton vähittäismyynti	Milj. €	+/- % ed.v.
liiketoiminta-alueittain		
Prisma*	3 563	+2,8
S-market	3 507	+1,3
Sale	695	+0,2
Alepa	394	+5,7
Herkku	85	-11,8
Muu marketkauppa	6	-1,4
Market-kauppa yhteensä*	8 249	+1,9
Rautakauppa	135	-0,3
Liikennemyymälä- ja polttonestekauppa	1 721	-0,5
Tavaratalo- ja erikoisliikekauppa	290	-1,4
Matkailu- ja ravitsemiskauppa*	842	+3,1
Auto- ja autotarvikekauppa	437	+7,3
Muut	40	-7,9
S-ryhmä yhteensä*	11 713	+1,7

*Sisältää lähialueiden (Viro ja Pietari) vähittäismyynnin

S-ryhmässä oli joulukuun lopussa 1 854 toimipaikkaa, kun niitä oli 1 841 edellisen vuoden vastaavana ajankohtana. Alueosuuskauppojen lukumäärä oli vuoden 2019 lopussa 19 ja paikallisosuuskauppojen kuusi.

Bonusjärjestelmään kuuluviin osuuskauppoihin liittyi vuoden 2019 aikana 71 233 uutta jäsentä. Asiakasomistajien kokonaisjäsenmäärä oli vuoden lopussa 2 425 167. Bonusta asiakasomistajille maksettiin yhteensä 341 miljoonaa euroa.

S-ryhmän investoinnit olivat 496 miljoonaa euroa, kun ne vuotta aikaisemmin olivat 598 miljoonaa euroa.

S-ryhmän yhteenlaskettu konsolidoimaton tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja oli 367 miljoonaa euroa voitollinen, kun tulos edellisenä vuonna oli 346 miljoonaa euroa. Osuuskauppojen yhteenlaskettu tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja oli 300 miljoonaa euroa, kun se edellisenä vuonna oli 290 miljoonaa euroa. SOK-yhtymän tulos ennen veroja (IFRS) oli 67 miljoonaa euroa voitollinen, kun se edellisenä vuonna oli 55 miljoonaa euroa.

Osuuskauppa Maakunnan toimintaympäristön kehitys ja riskit

Maakunnan toimintaympäristöön vaikutti Suomen talouden tilan positiivinen kehittyminen. Kainuun alueella toimivien yritysten positiiviset kehitysnäkymät antoivat lisävauhtia myynnin vahvistumiselle mikä näkyi etenkin yritysmyynnin hyvässä kehityksessä Mara toimialalla. Terrafamen merkittävät investoinnit akkutehtaaseen vahvistivat alueen ostovoimaa merkittävästi. Kaivannaisteollisuuden edelleen vahvistuminen näkyy positiivisena työllisyysasteen kehityksenä. Matkailutoimialalla kansainvälisen matkailun edistämishanke on edennyt suunnitellusti ja lisännyt matkailuvirtaa etenkin Vuokattiin. Positiiviset uutiset liike-elämän piristymisestä ovat omalta osaltaan vauhdittaneet myös osuuskaupan liikevaihdon kasvua. Vähittäiskaupan kilpailukentässä ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. Majoitus- ja ravitsemiskaupassa Kajaaniin on avattu pari pienempää ravintolaa. Osuuskauppa maakunnan kilpailukentässä ei vuoden 2019 aikana tapahtunut merkittäviä muutoksia.

Pitkällä tähtäimellä Maakunnan riskit liittyvät edelleen väestömäärän supistumiseen, väestön ikääntymiseen ja keskimääräistä alempaan ostovoiman määrään.

Osuuskauppa Maakunnan taloudellinen asema ja tulos

Osuuskauppa Maakunnan liikevaihto oli 173,9 miljoonaa euroa, edellisenä vuonna 172,2 miljoonaa euroa (+0,9 %). Liikevaihto kasvoi polttonestekauppaa lukuun ottamatta kaikilla toimialoilla. Tulos rahoituserien jälkeen oli 6,8 miljoonaa euroa (3,9 % /lv) edellisenä vuonna 7,0 miljoonaa euroa (4,1 % /lv).

Tulos säilyi lähes edelliseen vuoden tasolla

Sijoitetun pääoman tuotto oli 9,9 %, edellisenä vuonna 10,4 %. Omavaraisuusaste oli 71,4 %, edellisenä vuonna 66,1 %.

Ympäristöasiat

Ympäristöasioissa Osuuskauppa Maakunta pyrkii noudattamaan kestäväen kehityksen periaatteita. Rakentamisessa noudatetaan uusimpia viranomais määräyksiä ja ohjeita, minkä lisäksi pyritään mahdollisimman hyvään energiatehokkuuteen sitoutuen S-ryhmän myötä kansalliseen energiatehokkuussopimukseen. Tähän liittyen Prismassa oli toiminnassa aurinkoenergiajärjestelmä, jonka tuottama energia hyödynnetään kokonaisuudessaan Prismakiinteistössä. Lisäksi vuoden 2019 aikana tehtiin aurinkoenergian investointipäätös, jossa aurinkopaneelit asennetaan myös S-market Kuhmon sekä ABC Lohtajan katolle. Toimipaikkojen valaistusta on muutettu energiatehokkaammaksi Led-valaistukseksi. Toimipaikkojen talotekniikan järjestelmissä käytetään lähtökohtaisesti lämmöntalteenottoa. Kaikki kiinteistöt on saatettu kulutusseurantalajärjestelmien piiriin.

Kauppapaikkojen kylmäjärjestelmiä on uudistettu energiatehokkaammiksi hiilidioksidijärjestelmiksi kuuden (8) kauppapaikan osalta. Uudistusta jatketaan vuonna 2020 yhden (1) yksikön osalta.

Liiketoiminnassa syntyvät jätteet lajitellaan toimipaikoissa ympäristösuojeluohjeiden mukaisesti. Asiakkaiden osallistumista omien jätteiden asianmukaiseen käsittelyyn ja kierrätykseen helpottavat seitsemän marketin yhteydessä toimivat lajiteltujen jätteiden keräyspisteet.

Liikevaihdon kehitys toimialoittain

Osuuskaupan 173,9 miljoonan euron liikevaihdosta 1,0 miljoonaa euroa oli vuokra- ja muita palvelutuottoja. Loppuosa jakaantui toimialoittain seuraavasti (suluissa kehitys edellisestä vuodesta):

- päivittäis- ja käyttötavarakauppa	133,0 M€	(+ 1,2 %)
- polttonestekauppa	25,0 M€	(- 1,0 %)
- matkailu- ja ravitsemiskauppa	14,8 M€	(+ 2,2 %)

Investoinnit ja käyttöomaisuuden myynnit

Tilikauden suoriteperusteiset investoinnit olivat 6,1 miljoonaa euroa, 3,5 % liikevaihdosta. Edellisenä vuonna vastaavat luvut olivat 4,2 miljoonaa euroa ja 2,4 % liikevaihdosta.

Merkittävimpinä investointeina olivat Prisma Kajaanin, ABC Lohtajan, Amarillo Vuokatin, ABC Kuhmon sekä ABC Ristijärven investoinnit. Suomussalmen S-Market uudistettiin keväällä myymälän ja tekniikan osalta ajanmukaiseksi ja energiatehokkaaksi. Lisäksi useita pienempiä korjausinvestointeja toimipaikkaverkostossa. Mainittavia käyttöomaisuuden myyntejä ei ollut.

Maksuvalmius ja rahoitus

Maksuvalmius oli koko vuoden hyvä. Nettorahoituskulut suhteessa liikevaihtoon olivat +0,1 %, (edv 0,0 %). Osuuskaupan likvidit varat olivat vuoden lopussa 8,1 miljoonaa euroa, edellisen vuoden lopussa 7,7 miljoonaa euroa.

Korollisen vieraan pääoman määrä laski edellisen vuoden loppuun verrattuna 4,1 miljoonalla eurolla 8,0 miljoonaan euroon. Luotot on suojattu koronvaihtosopimuksilla. Tilikauden aikana pitkäaikaisten lainojen lyhennykset hoidettiin suunnitellusti.

Asiakasomistajuus

Vuoden aikana Maakuntaan liittyi 1.087 uutta asiakasomistajaa. Vuoden 2019 lopussa asiakasomistajia oli yhteensä 35.176 joka on 150 enemmän kuin vuotta aiemmin. Bonusmyynti oli 146,0 miljoonaa euroa, jossa vähennystä edelliseen vuoteen oli 0,9 miljoonaa euroa. Bonusmyynnin osuus kokonaismyynnistä oli 69,6 prosenttia. Kainuulaistalouksista 76,4 prosentilla on S– Etukortti. He saivat Bonuksia yhteensä 5,0 miljoonaa euroa, joka on 0,7 miljoonaa euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Osuuksien pääasiallisia määryksiä

Osuuskunnalla on yksi osuuslaji. Osuuksiin ei liity erityisehtoja.

Osuuskunnan osuudet jakautuvat osuuslajeittain seuraavasti:

	2019		2017	
	kpl	€	kpl	€
Osuudet / Osuuspääoma	35 176	3 150 983	35 026	3 150 983

Osuuspääoma koostuu jäsenten maksamista osuuspääomaan kirjattujen osuusmaksujen yhteenlasketusta määrästä osuuskauppaan. Vuoden 2015 alusta lähtien sekä jäseneksi liittyneiden osuusmaksut että takaisin maksetut on kirjattu sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon sisältyvään osuusmaksurahastoon.

Tilikauden aikana on palautettu osuuskunnan sääntöjen mukaisesti eronneille tai erotetuille jäsenille heidän maksamansa osuusmaksut välittömästi. Palautettujen osuusmaksujen lukumäärä oli 937 kpl ja osuus kaikista osuuksista 2,7 %. Palautettuja osuusmaksuja vastaavat osuudet on mitätöity. Osuudesta maksettu vastike vastaa jäsenen eroamishetkellä kertynyttä osuusmaksua, joka täyteen maksaneilla jäsenillä on 100 euroa. Palautettujen osuusmaksujen yhteismäärä oli 90.999,35 euroa.

Asiakasomistajien kokonaislukumäärä 31.12.2019 oli 35 176, jossa kasvua edellisvuoteen verrattuna oli 0,4 prosenttia.

Henkilöstö

Vuoden 2019 lopussa Osuuskauppa Maakunta työllisti suoraan 441 henkilöä (edv. 450). Henkilöstöstä on kokoaikaisia 19 % ja osa-aikaisia 81 %. Henkilöstö jakautui toimialoille seuraavasti:

- päivittäis- ja erikoistavarakauppa 291
- matkailu- ja ravitsemiskauppa 133
- muu palvelutoiminta 17

Palkkoja ja palkkioita maksettiin vuoden aikana 13,7 miljoonaa euroa (edv 13,6 miljoonaa euroa ja toissa vuonna 13,1 miljoonaa euroa). Koko henkilöstö on tulospalkkauksen piirissä. Henkilöstön keski-ikä oli vuoden lopussa 38,0 vuotta.

Operatiiviset tulokset toimialoittain

Toimialojen ja tulosyksiköiden operatiiviset tulokset on laskettu aiheuttamisperiaatteen mukaisesti kuitenkin niin, että sisäinen korkokanta on 3,5 %.

Päivittäis- ja käyttötavarakaupan operatiivinen tulos oli 3,5 miljoonaa euroa, 2,6 % liikevaihdosta, edellisenä vuonna luvut olivat 4,0 miljoonaa euroa, 3,1 % liikevaihdosta.

Polttonestekaupan operatiivinen tulos oli 0,8 miljoonaa euroa, 3,1 % liikevaihdosta, edellisenä vuonna tulos oli 0,7 miljoonaa euroa ja 2,6 % liikevaihdosta.

Matkailu- ja ravitsemiskaupan operatiivinen tulos oli 0,9 miljoonaa euroa, 5,8 % liikevaihdosta. Edellisen vuoden luvut olivat 1,2 miljoonaa euroa 8,1 % liikevaihdosta.

Toimintaympäristön kehitys

Suomen talouteen vaikuttaa maailmantalouden megatrendit. Maailmalta lähtenyt talouden epävarmuus katkaisi myös Suomen talouskasvun. Ennusteiden mukaan tulevien vuosien talouskasvu pysyttelee lähivuosina prosentin tuntumassa tai sen alapuolella. Vuoden 2019 talouskasvu tulee olemaan 1,5% kotimaisen kulutuksen ansiosta. Yksityisen kulutuksen kasvu hidastuu säästämisen palatessa normaalille tasolle. Työttömyys on alentunut hitaasti ja kehityksen odotetaan jatkuvan näin.

Inflaatio odotetaan olevan ensi vuonna 1,4 % ja hiukan kasvavan seuraavana vuonna. Korkotaso pysyy poikkeuksellisen matalana myös vuonna 2020, mikä osaltaan tukee taloutta.

Kaupan alan odotetaan kasvavan keskimäärin hitaasti, mutta vähittäiskaupan kehitys on muuta kauppaa parempaa ja odotetaan lievää piristymistä. Mara (majoitus ja ravitsemus) toimialan kasvun odotetaan hidastuvan. Turismin kasvun ansiosta huoneenkäyttöaste ja hinnat ovat pysyneet investointeja tukevalla tasolla. Ravitsemispalvelujen liikevaihdon määrä on kasvanut Suomessa tasaisesti.

Alkavan vuoden näkymät

Maailman ja Suomen talous on ohittanut suhdannehuippunsa. Kun viennin kasvu heikkenee talouden kasvu jää yksityisen kulutuksen varaan. Työllisyyden odotettu lievä parantuminen ansiotason nousun kanssa tukee kaupan myynnin kehitystä. Kuluttajien luottamus on pysynyt ennallaan, mikä tukee yksityisen kulutuksen pysymistä ennallaan. Jännitteet maailmalla voivat kuitenkin heilauttaa Suomen sekä maailman talouden laskusuuntaan.

Osuuskauppa Maakunta on osallistunut yhdessä Sotkamon kunnan ja Vuokatin urheilupuiston säätiön kanssa Vuokattiin toteutettavan Areena hankkeen suunnitteluun. Hankkeen kehittämistä jatketaan alkaneella tilikaudella em. toimijoiden kanssa yhteistyössä.

Osuuskauppa Maakunnan alkaneen vuoden investointien ennakoitaan olevan noin 7,6 milj. euroa. Merkittävimpänä kohteena on Raatikeskus investointi Kajaanissa. Raatikeskukseen on tulossa osuuskaupan omaan käyttöön S-market, Sokos, Rosso sekä juomaravintola. Lisäksi merkittävä määrä ulosvuokrattavia tiloja.

Osuuskaupan alkaneen tilikauden liikevaihdon arvioidaan säilyvän nykyisellä tasolla, johtuen S-market Kauppakadun kiinnioloista. Tuloksen hallitus arvioi laskevan edellisestä vuodesta investointien vaikutusten johdosta.